

4 EIROPAS STRUKTURĀLIE UN INVESTĪCIJU FONDI 2021.-2027. GADA PROGRAMMĒŠANAS PERIODĀ

4.1 EIROPAS SAVIENĪBAS DAUDZGADU FINANŠU IETVARŠ 2021.-2027. GADAM

2018. gada 2. maijā Eiropas Komisija publicēja Komisijas paziņojumu par Daudz gadu finanšu shēmu 2021.-2027. gadam³³. Šis dokuments ir Eiropas Komisijas priekšlikuma projekts nākošajam Eiropas Savienības ilgtermiņa budžetam pēc 2020. gada, kad beigsies Eiropas strukturālo un investīciju fondu 2014.-2020. gada programmēšanas periods. Eiropas Savienības dalībvalstīm ir jāvienojas par Eiropas Savienības budžeta gala variantu līdz 2020. gada sākumam, attiecīgi paredzot Eiropas Savienības budžeta sadali starp dalībvalstīm.

Saskaņā ar Eiropa Komisijas publicētajiem normatīvo aktu (regulu) priekšlikumiem Latvija joprojām varēs saņemt Eiropas strukturālo un investīciju fondu (ESIF) atbalstu kā "mazāk attīstītais reģions". Atbilstoši Eiropas Komisijas priekšlikumam Kohēzijas politikas atbalsta samazinājums salīdzinājumā ar 2014.-2020. gada programmēšanas periodu ir 13% (584 miljoni EUR), un plānotais ESIF piešķirums ir 4,262 miljardi EUR. Turklāt piedāvātais Eiropas Savienības līdzfinansējuma samazinājums ir no 85 uz 70%, kas radīs papildu slogu projektu īstenošanai (t.sk. Liepājas pašvaldībai). Šāda situācija ir izskaidrojama ar to, ka Eiropas Komisija cenšas samazināt grantu finansējuma īpatsvaru un palielināt finanšu instrumentu (aizdevumu, aizdevumu garantiju u.c.) īpatsvaru projektu finansēšanā.

Lemjot par Eiropas Savienības daudz gadu budžeta apstiprināšanu 2020. gada sākumā, Latvijas lielākie izaicinājumi ir:

- Panākt pēc iespējas mazāku Latvijai pieejamā Eiropas Savienības budžeta samazinājumu (it sevišķi Kohēzijas fonda finansējumu) situācijā, kad Lielbritānija, viena no ES lielākajām neto maksātājvalstīm, izstāsies no ES 2020. gadā;
- Panākt pēc iespējas mazāku ESIF līdzfinansējuma samazinājumu konkrētiem investīciju projektiem.

Eiropas Savienības daudz gadu budžeta projekts ietver septiņas prioritātes, no kurām 2. prioritātes "Kohēzija un vērtības" ietvaros varētu tikt piešķirts finansējums sporta nozares finansēšanai (skatīt tabulu 4.1. zemāk). Eiropas Savienības budžeta prioritātes attiecīgi ir pakārtotas Eiropas Savienības politiskajām prioritātēm.

TABULA 4.1. EIROPAS SAVIENĪBAS DAUDZGADU BUDŽETA PRIORITĀTES KONTEKSTĀ AR FINANSĒJUMU SPORTA NOZAREI

Prioritāte	Apakšprioritāte	Finansēšanas avots
2. Kohēzija un vērtības	5. Reģionālā attīstība un kohēzija	Eiropas Reģionālās attīstības fonds Kohēzijas fonds
	7. Ieguldījums cilvēkos, sociālajā kohēzijā un vērtībās	Eiropas Sociālais fonds + (ietverot migrantu integrāciju un veselības aprūpi)
		ERASMUS+

Avots: Komisijas paziņojums par Daudz gadu finanšu shēmu 2021.-2027.gadam

³³ Eiropas Komisijas 2018. gada 2. maija paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Mūsdienīgs budžets Savienībai, kas aizsargā, dod iespējas un aizstāv. Daudz gadu finanšu shēma 2021.-2027.gadam".

4.2 EIROPAS SAVIENĪBAS KOHĒZIJAS POLITIKA

Kohēzijas politika ir Eiropas Savienības galvenā investīciju politika, kura tiek īstenota ES daudzgadu budžeta projekta 2. prioritātes “Kohēzija un vērtības” ietvaros un tās mērķis ir veicināt pilsētattīstību un mazināt sociāli ekonomiskās atšķirības starp Eiropas Savienības reģioniem. Eiropas Savienības kohēzijas politikas īstenošanai paredzētais finansējums veidos Eiropas Savienības daudzgadu budžeta piešķiruma Latvijai lielāko daļu.

Kohēzijas politikai 2021.-2027. gada periodā ir pieci galvenie mērķi:

- a) Viedāka Eiropa (inovācija, digitalizācija, ekonomikas pārkārtošana, atbalsts maziem un vidējiem uzņēmumiem).
- b) Zaļāka Eiropa ar zemākām oglekļa emisijām (Parīzes nolīguma īstenošana un investēšana enerģētikas pārkārtošanā, atjaunojamajos resursos un cīņai pret klimata pārmaiņām).
- c) Labāk savienota Eiropa (stratēģiskie pārvadājumi un digitālie tīkli).
- d) Sociālāka Eiropa (atbalsts kvalitatīvai nodarbinātībai (t.sk. jauniešu nodarbinātībai), izglītībai, prasmju ieguvei, sociālajai iekļaušanai un vienlīdzīgai piekļuvei veselības aprūpei).
- e) Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa (vietējā līmeņa stratēģiju izstrāde un ilgtspējīga pilsētu attīstība Eiropas Savienībā).

Kohēzijas politikas ieguldījumu prioritāte ir iepriekš minētā pirmā un otrā mērķa sasniegšanai – summārais indikatīvais līdzekļu apjoma piešķirums šiem mērķiem veido 65% no kopējā Kohēzijas politikas aktivitāšu finansējuma apmēra nākamajam programmēšanas periodam. Sporta nozarei savukārt tematiski saistošāki ir divi citi Kohēzijas politikas mērķi – Sociālāka Eiropa un Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa⁴.

Kopš 2018. gada Latvija veic sarunas ar Eiropas Komisiju par dažādiem Kohēzijas politikas īstenošanas aspektiem, tai skaitā Latvijas investīciju vajadzībām kohēzijas politikas īstenošanai. 2019. gada 27. februārī Eiropas Komisija publicēja 2019. gada Ziņojumu par Latviju⁵. Šī dokumenta D. pielikums ietver investīciju pamatnostādnes Latvijai par kohēzijas politikas finansējumu 2021.0-2027. gadam. Pamatojoties uz D. pielikumu, Finanšu ministrija, kā ESIF vadošā iestāde, ir sagatavojusi Ziņojumu par Kohēzijas politikas mērķiem, rezultātiem un Dalībvalstīm veicamajiem priekšdarbiem. Šajā dokumentā ir noteikti kohēzijas mērķi, veikuma un rezultātu rādītāji, kā arī priekšdarbi/kritēriji Latvijai, lai pretendētu uz ESIF finansējumu. Lai arī šis ir izstrādes posma darba materiāls, tas satur vērtīgu informāciju par sagaidāmajiem projektu tematiskās atlases nosacījumiem.

Lai arī Eiropas Komisija 2018. gada 2. maija Paziņojumā par Daudzgadu finanšu shēmu 2021.-2027. gadam tika minēts, ka Kohēzijas politikas tematiskā mērķa “Sociālāka Eiropa” ietvaros tiks atbalstītas ar kultūras jomu saistītās iniciatīvas, Latvijas Republikas Finanšu ministrijas komunicētajā Ziņojumā ar kultūras nozari saistītās aktivitātes ir atrodamas vienīgi kontekstā ar Kohēzijas politikas mērķi “Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa”. Saistībā ar šo zemāk redzamajā Tabulā 4.2. ir atspoguļota informācija par šim politiskajam mērķim pakārtoto informāciju.

⁴ Pie nosacījuma, ja Eiropas Komisija pieņems lēmumu izveidot īpašu programmu “Eiropas pilsētu iniciatīva”, kura norādītā mērķa ietvaros sniegs finansiālu atbalstu pašvaldības pilsētvides investīciju projektu īstenošanai, apzīnoties, ka tādās pilsētās kā Liepāja ievērojama apbūves masīva daļu veido kultūrvēsturiskie pieminekļi.

⁵ Eiropas Komisijas 2019. gada 27. februāra 2019. gada ziņojums par Latviju. Pavaddokuments dokumentam “Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Centrālajai Bankai un Eurogrupai. 2019. gada Eiropas pusgads – novērtējums par progresu strukturālo reformu īstenošanā, makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanā un koriģēšanā, un saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1176/2011 veikto padziļināto pārskatu rezultāti.

TABULA 4.2. LATVIJAS PRIEKŠLIKUMA PROJEKTS KOHĒZIJAS POLITIKAS MĒRĶA "IEDZĪVOTĀJIEM TUVĀKA EIROPA" ĪSTENOŠANAI SASAISTĒ AR INVESTĪCIJĀM SPORTA NOZARĒ

ES daudzgadu budžets (prioritāte un apakšprioritāte) ⁶	Kohēzijas un sociālā politika 2021.-2027.gadam ⁷	Finanšu avot ⁸	Atbalstāmās darbības	Uzraudzības (iznākuma) rādītāji	Uzraudzības (rezultāta) rādītāji	Piezīmes
2. Kohēzija un vērtības 5. Reģionālā attīstība un kohēzija	5. Iedzīvotājiem tuvāka Eiropa, ar vietējo iniciatīvu palīdzību veicinot pilsētu, lauku un piekrastes teritoriju ilgtspējīgu un integrētu attīstību: 5.1. Veicināt integrētu sociālo, ekonomisko un vides vietējo attīstību, kultūras mantojumu un drošību pilsētu teritorijās; 5.2. veicināt integrētu vietējo sociālo, ekonomisko un vides vietējo attīstību, kultūras mantojumu un drošību, tostarp lauku un piekrastes teritorijās, izmantojot arī sabiedrības virzītu vietējo attīstību.	ERAF Eiropas Sociālais fonds	<i>Sporta infrastruktūras izveide, jaunu būvju, ēku un vietu izveide publiskajā ārtelpā.</i> <i>Sporta jomā detalizēti ieguldījumu virzieni tiks precizēti kontekstā ar sporta politikas pamatnostādnēm (2020. gada beigās)</i>	RKI 74 – Iedzīvotāji, ko aptver integrētas pilsētattīstības stratēģijas RKI 75 – Integrētas pilsētattīstības stratēģijas RKI 76 – Kopīgie projekti RKI 77 – Atbalstītās kultūras un tūrisma infrastruktūras kapacitāte	RKR 76 – Pilsētattīstības stratēģiju sagatavošanā un īstenošanā iesaistītās ieinteresētās personas RKR 77 – Tūristi/apmeklētāji atbalstītajos objektos* RKR 78 – Lietotāji, kas gūst labumu no atbalstītās kultūras infrastruktūras	<i>Aktuāla informācija par finansējumu sporta nozarei būs 2020.gada 2.pusē</i>

Avots: Finanšu ministrija, Izglītības un zinātnes ministrijas sniegtā informācija Attīstības pārvalde

⁶ Eiropas Komisijas 2018. gada 2. maija Komisijas paziņojums par Daudzgadu finanšu shēmu 2021.-2027. gadam.

⁷ Eiropas Komisijas 2018. gada 29. maija Regulas priekšlikums par ES atbalstu reģionālajai attīstībai un kohēzijai. Eiropas Komisijas 2018. gada 29. maija Regulas priekšlikums par ES atbalstu ieguldījumos cilvēkos, sociālajā kohēzijā un vērtībās.

⁸ Kohēzijas fonds (ja piemērojams), Eiropas reģionālās attīstības fonds, Eiropas Sociālais fonds.

4.3 EIROPAS SAVIENĪBAS CENTRALIZĒTĀS PROGRAMMAS

PROGRAMMA ERASMUS+

Programmas vispārīgais mērķis ir sniegt atbalstu izglītībai, mācībām, jaunatnei un sportam, tādējādi veicinot ilgtspējīgu izaugsmi un sociālo kohēziju, ES kopīgās vērtības un piederības sajūtu Eiropas Savienībai.

Periodā 2021 – 2027 viens no galvenajiem mērķiem ERASMUS+ programmai būs veicināt plašāku jaunu cilvēku iesaisti mācīšanās mobilitātē, lai mazinātu ekonomiskās, sociālās un kultūras barjeras starp dalībvalstīm. Tāpat arī periodā 2021 – 2027 paredzēts stiprināt dalību programmā cilvēkiem ar mazāk iespējām (kustību traucējumiem, īpašām vajadzībām u.tml.) un Eiropas Parlaments ir ierosinājis Eiropas Komisijai un nacionālajām ERASMUS aģentūrām sagatavot Eiropas iekļaušanas ietvaru un nacionālās iekļaušanas stratēģijas.⁹

Saskaņā ar Izglītības un zinātnes ministrijas sniegto informāciju Attīstības pārvaldei, attiecībā uz sporta nozari, periodā 2021-2027 paredzēts finansējuma pieaugums ERASMUS+ programmai. Konkrētās aktivitātes ERASMUS+ programmai visticamāk saglabāsies - darbības partnerības, Eiropas sporta bezpeļņas pasākumi, Eiropas Sporta nedēļa (iniciatīvu kopums, lai Eiropas iedzīvotājus mudinātu iesaistīties fiziskās aktivitātēs), kā arī pirmo reizi sports tiks atbalstīts caur visiem trim galvenajiem virzieniem: mobilitāte, sadarbība starp iestādēm un organizācijām, atbalsts politikas veidošanai un sadarbībai. Papildus jauna aktivitāte varētu būt sākumizglītības (pirmsskola, sākumskola) sporta pedagoģu, jauno sportistu un sporta treneru mobilitāte - pieredzes apmaiņas braucieni uz Eiropas valstīm, prioritāti un lielāku finansējumu nosakot mobilitātei uz ES robežu reģioniem.¹⁰

Sociālā integrācija ir viena no ES prioritātēm. Cilvēku saliedēšanā, kopienu veidošanā un cīņā pret ksenofobiju un rasismu sports var būtiski sekmēt migrantu integrāciju ES. Izmantojot Eiropas struktūrfondus un investīciju fondus un Erasmus+ programmu, tiek finansēti tādi projekti kā Eiropas Sporta integrācijas tīkls – migrantu un minoritāšu iespēju vienlīdzības veicināšana ar brīvprātīgo darbu sportā un Sociālā integrācija un brīvprātīgo darbs sporta klubos Eiropā.

Sociālajā integrācijā liela loma ir futbolam, iesaistot futbolistu federācijas (piemēram, projektā "Sarkanā kartīte rasismam") vai vadības struktūras, tādas kā Eiropas futbola federāciju apvienība (UEFA), kas ir palīdzējušas ES kartēt savu biedru aktivitātes saistībā ar migrantu sociālo integrāciju. Nemot vērā futbola lielo nozīmi un iecerētos attīstības plānus Liepājā (slēgtās futbola halles būvniecība, tabulas 6.1. projekts nr. 103), futbola nozares attīstībai Liepājā nākamajā ES fondu plānošanas periodā varētu būt iespējams piesaistīt līdzekļus caur projektiem/aktivitātēm, kuras veicinātu dažādu sociālo grupu (tostarp migrantu) integrāciju.

⁹ Avots: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20190321IPR32121/erasmus-2021-2027-more-people-to-experience-learning-exchanges-in-europe>

¹⁰ Avots: https://www.europarl.europa.eu/factsheets/lv/sheet/143/sport#_ftn3 un Izglītības un zinātnes sniegtā informācija Attīstības pārvaldei